

فضیلت تسبیح حضرت زهرا (س)

بسم الله الرحمن الرحيم

تسبیح، عبادتی برگزیده است که هرکس در سیر معنوی خویش، به قدر طاقت و معرفتش از آن بهره می‌گیرد و این در حالی است که از ائمه (ع) قبل از خلقت عالم مادی، به تسبیح ذات اقدس حق مشغول بوده‌اند. بهترین تعقیبات نماز، تسبیحات حضرت زهرا (س) است و شایسته است که بعد از نمازهای واجب و زمان‌های دیگری چون وقت خواب و ابتدای زیارت بزرگان و پیشوایان دین بر آن مداومت شود.

هدیه‌ای آسمانی از جانب پدر

هنگامی که فاطمه (س) از سختی کارهای خانه در زحمت بود، امیرمؤمنان به ایشان فرمود: نزد پدر برو و خدمتکاری درخواست کند تا در امور منزل یار و همکارش باشد. وقتی پیامبر (ص) از خواسته‌آنان آگاهی یافت، فرمود: «ای فاطمه، می‌خواهی چیزی به تو عطا کنم که از خدمتکاری و همه دنیا با آنچه در آن است، ارزشمندتر است؟ حضرت فاطمه (س) فرمود: مشتاقم بدانم چیست؟ پیامبر (ص) فرمود: بعد از نماز سی و چهار مرتبه «الله اکبر» و سی و سه مرتبه «الحمد لله» و سی و سه مرتبه «سبحان الله» بگو و آن را با «لا اله الا الله» ختم کن. این کار برایت از چیزی که می‌خواهی و از دنیا و هرچه در آن است، بهتر است.» در آن لحظه که این هدیه آسمانی به فاطمه (س) عطا شد، فرمود: «از خدا و رسول راضی شدم.» امام باقر (ع) درباره تسبیح حضرت زهرا می‌فرماید: «خداوند متعال با هیچ ستایشی بالاتر از تسبیحات فاطمه زهرا (س) عبادت نشده است و اگر چیزی افضل از آن وجود داشت، رسول خدا (ص) آن را به فاطمه (س) اعطاء می‌کرد.» تسبیح حضرت زهرا که به مناسبت مداومت آن حضرت در انجام آن، به ایشان منسوب گردیده است، در واقع تسبیح حضرت حق تعالی است!!

معنای تسبیح حضرت زهرا (س)

الله اکبر

انسان با گفتن «الله اکبر» به نهایت عجز خود اعتراف می‌کند و به ناتوانی‌اش به درگاه الهی بارها اقرار می‌کند. جمیع بن عمیر می‌گوید: در محضر امام صادق (ع) بودم. حضرت از من پرسید: «جمله «الله اکبر» یعنی چه؟ گفتم: یعنی خدا از همه چیز بزرگتر است. حضرت فرمود: مطابق این معنا خدا را چیزی تصور کرده‌ای و او را بزرگتر از آن چیزها تصور نموده‌ای. عرض کردم: پس معنی «الله اکبر» چیست؟ حضرت پاسخ داد: معنایش این است: «الله اکبر من ان یوصف؛ خداوند بزرگتر از آن است که توصیف گردد.»

الحمد لله

پس از آنکه انسان به عجز و ناتوانی خویش در شناخت خالق اعتراف کرد، با گفتن «الحمد لله» که از افضل اذکار تسبیح است، وارد مرحله بعدی می‌شود. حضرت امام خمینی در باب حمد می‌فرماید: «حمد خدا مساوی شکر است؛ چنانچه در روایات کثیره وارد است، کسی که «الحمد لله» بگوید شکر خدا را ادا کرده است، چنانچه امام صادق (ع) فرمود: شکر هر نعمتی اگرچه بزرگ باشد، این است که حمد خدای عزوجل کنی.»

سبحان الله

شخصی از حضرت علی (ع) پرسید: «معنی «سبحان الله» چیست؟ حضرت فرمود: «سبحان الله» تعظیم مقام بلند و با عظمت خدا و منزله دانستن او از آنچه مشرکان می‌پندارند، است و زمانی که بنده این کلمه را می‌گوید، همه فرشتگان بر او درود می‌فرستند.»

ثواب تسبیح حضرت زهرا با تربت امام حسین (ع)

درباره ثواب تسبیح حضرت زهرا (س) با تربت امام حسین (ع) از حضرت صاحب الامر (عج) روایت شده است: «هرکه تسبیح تربت امام حسین (ع) را در دست داشته باشد و ذکر را فراموش کند، ثواب ذکر برای او نوشته می‌شود.» بعد از آن که رسول اکرم (ص) تسبیحات را به کوشش عطا کرد، حضرت فاطمه ابتدا رشته‌ای از پشم تابیده و با آن به تسبیح پرداخت، تا این که حضرت حمزه بن عبدالمطلب شهید شد. پس حضرت فاطمه (س) از تربت قبر آن بزرگوار خاک برداشت و تسبیح ساخت و با آن تسبیح می‌کرد و مردم نیز چنان کردند و چون سیدالشهدا شهید شد، سنت شد که از تربت آن امام مظلوم، تسبیح سازند و با آن ذکر گویند.

فضیلت و آداب تسبیح حضرت زهرا (س)

درباره فضیلت و آداب گفتن تسبیح حضرت زهرا (س) روایات زیادی از ائمه معصومین (ع) وارد شده است که به برخی اشاره می‌شود:

جلوگیری از تیره بختی

ابوهارون مکفوف می‌گوید: «امام صادق به من فرمود: ای ابوهارون، ما کودکان خود را همان‌گونه که به نماز فرمان می‌دهیم، به تسبیح حضرت زهرا(س) نیز امر می‌کنیم. پس بر این ذکر مداومت کن؛ زیرا هر بنده‌ای بر آن مداومت کند، تیره بخت نمی‌شود.

خوشنودی خداوند، دوری کردن شیطان

امام باقر(ع) فرمود: هرکس تسبیح حضرت زهرا را بگوید، سپس طلب آموزش کند، آموخته خواهد شد. این تسبیح به زبان یک صد مرتبه است، ولی در میزان عمل یک هزار تسبیح به حساب می‌آید و شیطان را دور و خداوند رحمان را خوشنود می‌سازد».

آموزش گناهان

امام صادق(ع) نیز به فضیلت تسبیح بعد از نمازهای واجب چنین اشاره کرد: «مَنْ سَبَّحَ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ عَ قَبْلَ أَنْ يَتَنَبَّأَ رَحْلَيْهِ مِنْ صَلَاتِهِ الْغَرِيضَةَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ، هرکس بعد از نماز واجب تسبیحات حضرت زهرا(س) را بجا آورد قبل از اینکه پای راست را از بالای پای چپ بردارد، جمیع گناهانش آموخته می‌شود» (کافی ج ۲ ص ۲۴۳)
و در حدیثی دیگر فرمود: «مَنْ سَبَّحَ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ عَ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ الذِّكْرَ الْكَثِيرَ ، کسی که تسبیح فاطمه زهرا(س) را بگوید خدا را به ذکر کثیر یاد کرده است.» (معانی الاخبار ص ۱۹۳)

شرایط تسبیح حضرت زهرا (س)

یکی از شرایطی که در این تسبیح باید رعایت شود، این است که بعد از نماز بلافاصله خوانده شود؛ یعنی وقتی نماز به پایان رسید، نمازگزار قبل از این که تغییر وضع دهد و به عبارتی از حالت تشهد و سلام در نماز خارج شود، تسبیح را شروع کند و از آنچه در سرّ عدد مستور است می‌توان فهمید که بلافاصله بودن تسبیح بعد از نماز دارای حسابی است که در غیر این صورت نیست. با فضیلتی که برای حضرت زهرا (س) نقل شد، و نیز تأکیدات بسیاری که در مداومت بر آن از ناحیه ائمه معصومین(ع) آمده است، شایسته است که این عمل، عاشقانه و با نشاط به‌جا آورده شود.
اگرچه ممکن است نفس تسبیح بعد از نماز نشانه‌ای از نشاط در عبادت باشد، اما متأسفانه بسیار دیده می‌شود که به هنگام تسبیح، اذکار را چنان سریع و بی‌توجه می‌گویند که شاید بیان‌گر این واقعیت باشد که تسبیح را بر اثر عادت یا تاثیر محیط می‌گویند، نه از روی نشاط.